

VERKLARING

Over de

Eerste Algemene Zendbrief van de Apostel Petrus

Door

Dominicus Goltzius

1 PETRUS 2 VERS 17.

Eert een iegelijk. Hebt de broederschap lief. Vreest God. Eert de Koning.

De *liefde*, die de *vervulling van de Wet* is, naar het woord van de Apostel

Paulus, Rom.13:10. Heeft een tweeërlei voorwerp, te weten, God en onze Naasten, zoals de Mond der Wijsheid zelf, Christus, dat eens leerde. Matth.22:37/39. *God lief te hebben* moet voorgaan, want dat is het *eerste en het grote gebod*, ver 38. En onze naasten lief te hebben moet volgen, want dat is het tweede gebod, vers 39. God, zijn wij schuldig *lief te hebben* om Zijns zelfs wil, en onze naasten, om Gods wil. Hoewel dan dusdanig een orde moet waargenomen worden in de liefde tot onze naasten, zo moeten wij nochtans niet menen, dat ze van elkaar kunnen of mogen gescheiden worden, maar dat ze altijd moeten tezamen gaan. Dit toont ons zeer overvloedig de Apostel Johannes, 1 Joh.4:20. Tonende aldaar, dat het onmogelijk is, dat deze twee liefden van elkaar gescheiden kunnen worden. Zo zijn, zijn woorden: *Als iemand zegt, ik heb God lief en haat zijn broederen, die is een leugenaar. Want die fijnen broeder niet lief en heeft, die hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, die hij niet gezien heeft.* En daarin continueert hij, 1 Joh.5:1. *Een iegelijk, die liefheeft degenen, die geboren heeft, die heeft ook lief Degenen, Die uit Hem geboren is.* En vers 2. *Hieraan kennen wij, dat wij den*

kinderen Gods liefhebben, wanneer wij God liefhebben. Hier vandaan is het dan niet alleen, dat deze *tweeërlei liefde* onderscheidenlijk in Gods Woord, in verschillende plaatsen aangewezen en aanbevolen wordt; maar ook dat wij die wel vernemen als onder elkaar vermengt; voornamelijk als ons dat voorkomt in korte regels, die in één vers voor komen. Zoals wij dat onder andere vinden in de tegenwoordige tekst, en dit 17e vers. Want het is bekend:

- *aan de ene kant*, dat onder het woord van *liefde* of *lief te hebben* begrepen worden alle nodige plichten die wij aan andere schuldig zijn te bewijzen met genegenheid, woorden en werken;

- *aan de andere kant*, dat als wij zeggen, dat *onze naasten*, daarvoor verstaan worden alle mensen, niemand uitgesloten, van wat staat, hogere of lagere zij zijn; ook door wat *band*, hetzij door de natuur, hetzij door het geloof, wij aan elkaar verbonden zijn. En dat is het, dat wij zo duidelijk vinden in deze korte redelessen, die de Apostel Petrus ons voorschrijft in dit in dit vers, waarin hij juist niet waarneemt de *orde*, waar door God boven al en allermeeft moest bemind worden, maar onder elkaar deze *liefde plichten* vermengende, spreekt hij er zo van: *Eert een iegelijk. Hebt de broederschap lief. Vreest God. Eert den Koning.*

1.5. Dit vers is het *besluit*, dat de Apostel geeft van die vermaning, die hij de onderdanen gegeven en voorgeschreven had, hoe zij zich moesten gedragen in *onderdanigheid*, ten opzichte van hun Overheid; waarin hij hier vier korte vermaningen geeft, die bijzondere plichten bevatten, omtrent bijzondere *voorwerpen*, en die wij als *middelen* mogen aanmerken, dienstig om beter de schuldige *gehoorzaamheid* de Overheid op te dragen; want als wij *een ieder* moeten *eren*, de *broederschap liefhebben*, *God vrezen* en de *Koning eren*, zo moet volgen, dat wij alle menselijke ordening, om des Heeren wil, hetzij de Koning, hetzij de Stadthouders, onderdanig moeten zijn, om zo Gods wil in weldoen te volbrengen.

Deze korte lessen willen wij in orde, zo ze ons hier voorkomen kort door nemen zoals van de drie in het voorgaande al gesproken is.

1.5.1. De *eerste les* is gemeenschappelijk voor alle mensen. *Eert een iegelijk.* Wat voor *eren* verstaan wordt, is uit beide grondtalen te zien. Het Hebreeuwse grondwoord voor *eren*, betekent ook *zwaar maken*. De gelijkenis of spreekwijze genomen zijnde van metalen, wijst het gewicht en waardigheid aan, die men in iemand ziet, die men *eren* moet. Het Griekse grondwoord wordt niet alleen vertaalt met *eren*, maar ook *waarderen*; zoals *dierbaar*, *waarde* en ook *prijs* betekent, en

zo geeft het te kennen de behoorlijke prijs op iemand te zetten, hem dierbaar en in *waarde* te houden. En zo kan men dan verstaan, wat die ere is, die de Apostel tweemaal in dit vers vereist; namelijk, zij bestaat in de behoorlijke eerbied en achting van iemand te hebben, wat is als na zijn zwaarte hem op te wegen, en dat ook uitwendig door eerbiedigheid en gediensstige werken te betonen. En dit wil *Petrus* gedaan hebben *aan een iegelijk*.

Dit behoeft niet verstaan te worden met enige bepaling op het voorgaande, in deze zin: Een iegelijk, die in hoogheid gesteld is, al is de ene wat minder dan de andere; zoals de Apostel zo van de Koning eerst, en daarna van de Stadhouders gesproken had; maar het mag zeer goed onbepaald verstaan worden, van eenieder mens, die met ons leeft en met welke men omgaat. Dit past bijzonder op de *Joden*; want terwijl die verkeerden en hun wandel hadden onder de *Heidenen*, welke *Heidenen* buiten Gods verbond waren, zo is bij de Joden een *verachting* van de *Heidenen* ontstaan. Zie iets dergelijks in Rom.14:3, Ja, de Joden alleen bemerkende, zo was het met hen zo gelegen, dat de rijke, de arme verachte; zoals te vernemen is uit Jac.2:3. Nu, dit kwaad of gebrek wil onze Apostel hierdoor verbeteren, als hij hun zo'n plicht voorschrijft: *Eert een iegelijk*, dat is, veracht niemand, maar hebt een ieder in behoorlijke achting, na de *staat*, waarin hij gesteld is; of na de *gaven*, die hij heeft, of na het *beroep*, dat hij waarneemt, of na de *weldaden*, die men van hem ontvangen heeft. En zo kunnen wij dan zien, dat de Apostel hier spreekt van de *burgerlijke eer* en *achting* en *gedienstigheid*, die de één de andere na zijn *kwaliteit* schuldig is. Hoedanige *eer* de Apostel Paulus ook van ons vordert. Rom.12:10. Willende daar, dat men *met eer de één de andere zal voorgaan*, dat is, de eerste te zijn in *eerbewijzen*, zonder te wachten tot dat een ander ons eerst *eer* aandoet. Daartoe behoort ook zijn vermaning. Rom13:7. *Zo geeft dan een iegelijk, dat gij schuldig zijt... eer, die gij eer schuldig zijt*. Waar de Apostel ons niet alleen de *eer* oplegt, maar ook maakt als een *schuld*, die men betalen moet. Dit is ook zijn mening, in die vermaning in Phil.2:3. *Door ootmoedigheid acht de één de andere uitnemender dan zichzelf*. En dit moet te meer hierom geschieden:

1.5.1.1. Om dat een iegelijk mens *eerder* of *oorspronkelijk* na Gods *beeld* gemaakt is, wat nog *enigszins* na de val in hem gezien wordt, hoewel zeer weinig. Zoals dan God om die reden verbeid de mens te doden. Gen.9:6, en de mensen te vervloeken daarom vergroot wordt. Jac.3:9. Zo willen wij zeggen, dat wij daarom

de mens niet moeten verachten, maar hem eren.

1.5.1.2. De mensen, onder wie wij leven, zijn doorgaans nog zo gesteld, dat in hen de één of andere grond gevonden wordt om hem te *eren*; zoals enige *gaven*, het zij lichamelijk, het zij geestelijk; enige *meerderheid*, waardoor hij of hier of daarin uitsteekt; enige *weldadigheid*, die van hem *voortkomt*. Zelden is iemand zo *kwaad* en *ondeugende*, of hij zal nog wel *enig goed en deugd* bij zich hebben. Hoedanig dit in iemand mag wezen, dat moet ons een grond zijn om hem te eren.

1.5.1.3. Een zodanige *eer* aan onzen naasten op te dragen zal een zeer gediensstig middel zijn om de onderlinge enigheid wel te bewaren. Het is zeker dat niets tegenstrijdiger is tegen *eendracht*, dan *verachting* van onze naasten; zoals te nemen is uit Rom.14:3/4. Die zonde was bij de Farizeeën, Luc.18:9. Zo is in het tegendeel niets beter tot verkrijging en behoudenis van enigheid en liefde, dan als elkander te *eren*; en dat schijnt ook de *reden* te zijn, waarom onze Apostel deze twee dingen aan elkander hecht: *Eert een iegelijk, hebt de broederschap lief*.

Tegen deze Apostolische les schijnt te strijden, hetgeen *David* leert. Ps.15:5. Waar hij van een godzalige zegt, dat in zijn *ogen de verworpene veracht is, maar hij eert degene, die de Heere vrezen*. Echter, niet een iegelijk. Hiertoe dient tot antwoord.

-1. Als onze Apostel hier zegt: *Eert een iegelijk*, zo moet daar onder verstaan worden, *die God wil ge-eert hebben*: hetwelk Paulus zo uitdrukt: *aan wie gij eer schuldig zijt*.

- 2. Wat nu de goddelozen en verworpenen betreft, zo is het zeker, dat men hen *als* goddeloze en verworpene niet moet eren; maar hun kwade raadslagen, boze voornemens en goddeloze wegen moet verfoeien; Hoewel wij hen ondertussen als mensen moeten eren; of liever, voor zover zij in enige *macht* of *bediening* moesten gesteld zijn.

Toe-eigening.

1.3.5.T. Hiertegen gaan zodanige:

1.3.5.T.1. Die dit *niet weten te doen*, dat is, die van geen *burgerlijke beleefdheid* weten, om een ander *eer* op te dragen en aan te doen. Dit verneemt men wel in steden en dorpen, dat er mensen van zo'n *stuurse* en *boerse* aard, die van geen *eerbiedigheid* weten, noch *respect* toedragen aan *eerlijke lieden*, Hoewel dat ze in hogere rang dan zij gesteld zijn. Dit komt bij de *opvoeding* te vandaan, waar op de

ouders dikwijls weinig letten, wiens *opvoeding* van sommige eerder gelijk bij *beesten*, dan bij *mensen* geweest te zijn, om dat ze niet weten *eerbiedig* tot iemand te spreken, de hoed voor iemand af te nemen, en wat daartoe behoort.

1.3.5.T.2. Die dit *niet willen doen*, zoals daaraan schuldig zijn de hedendaagse *Quakers*, die deze *burgerlijke eerbied* en *beleefdheid* uitgedaan hebbende, nooit willende de *hoed* afnemen, hoe aanzienlijke de personen hun ook mocht ontmoeten. Doch tegen de zodanige moet men weten, dat onze begroetingen, het zij met woord, het zij met gebaar¹, in der daad niet anders zijn dan zegenwensen en korte gebeden tot onzer naasten welstand; en daarom goed.

1.3.5.T.3. Die het *tegendeel doen*, dat is, die in plaats van een ander te *eren*, die komen te verachten; het welk zij betonen *of*, dat ze kwalijk van en tot hem spreken, en in spot; zoals Michal van haar eigen man, David, 2 Sam.6:20. *of*, dat men zijn gezelschap en tegenwoordigheid schuwt; *of*, dat men in ontmoeting op de weg, het aangezicht van hem afwendt; *of* op een andere manier: vergelijk Jes. 53:3. De laatste woorden. Dit komt voort uit *wrake*, om dat men die dikwijls oordeelt, dat zo één ons beledigt en ongelijk gedaan heeft; Doch voornamelijk uit *nijdigheid*, om dat misschien een ander wat meer verhoogt is dan wij zelf, wat wij niet verdragen kunnen. Als ook uit *eergierigheid*; om dat men zelf het liefst boven een ander wil ge-eert zijn, en het ons zeer doet als een ander ons die eer niet geeft, die wij ons inbeelden toe te komen: Zoals zulk één *Haman* was, over *Mordechai*. Esth.5:29. En de *Farizeeën*, ten tijde van Christus. Joh.7:18. Zulke noemt Paulus. Gal.3:5. Zoekers van ijdele eer.

Alle deze en dergelijke betrachten deze les van de Apostel niet.

Laat ons daarom die behartigen. Laat het verre van ons zijn dat wij onze naasten, op de één of andere manier zouden verachten, die dikwijls beter kan zijn dan wij zelf; In tegendeel, laat ons eenieder zijn behoorlijke eer en respect opdragen.

1.3.5.T.3.1. Gedenkt:

1.3.5.T.3.1.a. Wij zijn niet alleen in de wereld, maar met en naast andere, met wie wij best kunnen omgaan, als wij hen de behoorlijke *eer* geven.

1.3.5.T.3.1.b. Andere erende, brengen wij ons zelf *eer* toe. *Honor est bonorantis. De eer is degenen, die eert*, meer als degenen die *ge-eert wordt*.

¹ Gesten

1.3.5.T.3.1.c. Hierdoor kunnen wij onze naasten het allerbest tot deugd aanzetten: want eer veroorzaakt ijver, en ijver deugd, en deugd gelukzaligheid.

1.3.5.T.3.2. Betracht tot dat einde deze dingen:

1.3.5.T.3.2.a. Die over andere gesteld zijn, laten die deze burgerlijke eerbiedigheid, van jongs af, de hunne leren: zoals daar zijn, de ouders in de huisgezinnen, en leermeesters in de scholen.

1.3.5.T.3.2.b. Tracht na een klein gevoelen van uzelf en uw staat, en zijt klein in uw eigen oog. Dit middel schrijft Paulus voor. Phil.2:3. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid acht de één de ander uitnemender dan zichzelf.

1.3.5.T.3.2.c. Dat eenieder ondertussen zich zo gedraagt, dat hij eerwaardig is. *Een zot past de eer niet*, zegt Salomo in Spr.26:1. Als ook iemand zich als een zot aanstelt, door te leven in alle ongebondenheid, die verdienen geen *eer*; Maar gedraagt u als *wijze* en *verstandige*; want naar het woord van Salomo in Spr.8:18. Eer is bij de wijsheid, en Spr.4:8. *De wijsheid zal u vereren, als gij haar omhelzen zult*.

1.3.5.T.3.3. Om dit wel te doen, zo hebt deze *besturingen*:

- *Eerst*, draagt deze *eer* aan een ander op, met het hart, bij uzelf een hoogachting van hem hebbende, in zonderheid als hij het verdient. *Met woorden*, altijd eerlijk van hem en tot hem sprekende. *Met gebaren*, zich voor hem *buigende*: ziet Gen.4:43. *Met werken*, als men voor hem *opstaat* en plaats gunt. Job.29:8.

- *Daarna*, met onderscheiding moet *deze eer* aan een ander gedaan worden, dat is, na dat de trap van iemands bediening is. En zo is het dat dit de *kinderen* moeten doen voor hun *ouderen*, uit kracht van het uitgedrukte 5^e gebod van de Goddelijke wet. *Lidmaten* voor hun *leraars*, volgens 1. Tim.5:17 en 1 Thess.5:12. *Onderdanen* voor hun *Overheid*, zoals in het laatste deel van dit vers volgen zal. *Dienstknechten* en *Dienstmaagden* voor hun *Heren* en *Vrouwen*; De *vrouwen* voor hun *mannen* en de *mannen* voor hun *vrouwen*; zoals deze dingen in het vervolg van deze brief ons nader zullen voorkomen. Want het is met deze *eer* zo gelegen, net zoals met de *liefde*: Alle mensen moeten wij *liefhebben*, doch de *liefde* heeft ook zijn bijzondere trappen.

- Ten *derde* en ten *laatste*, dit *eren* moet door ons gedaan worden uit *oprechtheid*. Heden ten dage verneemt men uitwendig de grootste bewijzen van *eer*, en men denkt er totaal niet van; het is louter geveinsdheid. Ook met

standvastigheid², dat is, niet voor heden of een korte tijd, maar voor altijd. Zoals wederom de *liefde* niet *geveinsd* moet zijn, maar *oprecht*, in *waarheid* en *standvastigheid*, zo ook de *eer*.

Deze *beweegredenen*, *hulpmiddelen* en *besturingen* worden hier slechts genoemd en kort ter neder gesteld, om dat van deze stof breder te zien is in Johannes Visscherus, Zedekunst over Rom.12:10. Met eer de één de anderen voorgaande.

1.5.2. De tweede les, van de Apostel hier geven is: *Hebt de Broederschap lief*. Hier horen wij de Apostel spreken van:

1.5.2.1. De Broederschap, en

1.5.2.2. Van die lief te hebben.

1.5.2.1. Het grondwoord voor *Broederschap*, wordt bij niemand anders gevonden in de schriften van het Nieuwe Testament, dan bij *Petrus*: Eenmaal hier ter plaatse, en dan nog eens in 1 Pet.5:9. Met bijvoeging, *de Broederschap die in de wereld is*. Zoals *Priesterschap* zegt, de gehele menigte en vergadering die uit *Priesters* bestaat, zo zegt ook *broederschap*, de gehele menigte en hoop der broederen. Zoals nu de Broederen tweeërlei zijn, natuurlijke en geestelijke, zo ook de *broederschap*. De natuurlijke broederschap bestaat uit zulke, die uit één bloede zijn voortgekomen, hebbende in opklimmende graad een voorvader gehad: Zo lezen wij, Zach.11:14, van de *broederschap* tussen *Juda en Israël*, die de Heere wilde *tenietdoen*; omdat Juda en Israël, dat is de Tien Stammen, samen van één *Vader*, namelijk *Jacob*, waren voortgekomen naar het vlees. En in deze zin zegt Paulus, dat de Joden zijn *broeders* en zijn *maagschap* waren *naar het vlees*. Rom.9:3. De *geestelijke broederschap*, wordt gevonden bij degenen, die door één geest en geloof zijn samengevoegd, hebbende één *Vader*, namelijk God in Christus. Deze noemt Paulus anders, *huisgenoten des geloofs*. Gal.6:10 en Petrus in 2 Pet.1:1. *Die even dierbaar geloof met ons verkregen hebben door de rechtvaardigheid van onze God, en de Zaligmaker Jezus Christus*. En van deze *geestelijke Broederschap* spreekt hier ook onze Apostel; want hoewel hij wel aan de Joden schrijft, die ten aanzien van de natuurlijke geboorte één afkomst

² Volständigkeit

hadden, zo merkt hij hen nochtans niet aan als *Joden*, maar als *Christenen*, die *wedergeboren* waren uit *onvergankelijk zaad*, door het levende en eeuwig blijvende Woord Gods. 1 Pet.1:23, en bij wie, als gelovige, Christus dierbaar was, nadat zij gesmaakt hadden, dat Hij goedertieren was en nog dagelijks tot Hem kwamen, om als levende stenen, op Hem, de Grondsteen, hun zaligheid, gebouwd te worden. Vers 7, vergeleken met vers 3-4.

En omdat de Apostel hier maar letterlijk spreekt van de Broederschap, maar in 1 Pet.5:9 bijzonder spreekt van de Broederschap, dat in de wereld is, zo schijnt dat hij van een tweeërlei broederschap spreekt:

- *Eén*, die onder deze Joden alleen was, doch niet als Joden, zoals al gezegd is, maar als Christenen.

- *Eén* die ook buiten de Joden was, door de gehele wereld verspreid, en die ook onder de *Heidenen* gevonden werd, welke *Heidenen* samen met de *Joden*, beide tot Christus, de oudste Broeder, bekeerd zijnde, één en dezelfde *geestelijke broederschap* uitmaakten. Het kan nu zijn, dat de Apostel hier ter plaatse, de *eerste* alleen verstaat; Het kan ook zijn, dat hij op beide het oog heeft geslagen; Immers dat mogen wij geloven, om dat hij wil dat wij deze *broederschap*

1.5.2.2. Liefhebben zullen, dat is, met een behoorlijke toegenegenheid nevens die ingenomen te zijn en nodige *liefde plichten* betonen. Zo bestaat dan dit *liefhebben* van de *broederschap* daarin: in het (al)gemeen, dat men alle, Die ene Vader aanroepen en tot ene Christus, als gelovige gebracht zijn, erkennen voor onze geestelijke *broeders* en *zusters*, en die zulke blijken geven van *ongeveinsde liefde*, als onder *broeders* en *zusters* behoort gevonden te worden, zowel met inwendige genegenheid, als met uitwendige daden. In het bijzonder, dat men de vergadering en de samenkomsten van deze *broederschap* liefheeft. Het is bekend, dat de *broederschap* samen komt tot het gehoor v Gods Woord, tot het gebruik van Christus Avondmaal, om Zijn liefde en dood te verkondigen, en tot openbare gemeenschappelijk gebeden en dankzeggingen; en zo wordt dan vereist, zal men de *broederschap* *liefhebben*, dat men de *onderlinge bijeenkomsten* niet nalaat. Hebr.10:25. Of ook, waar men anders spreekt van God en goddelijke zaken, dat men dan met *David* worde en zij, een *gezel degene*, die de Heere vrezen, en dien, Die Zijne bevelen onderhouden. Ps.119:63.

Deze les nu, van de *broederschap lief te hebben*, voegt de Apostel zeer goed bij en aan het voorgaande; want hoewel men een *iegelijk eren* moet, na de kwaliteiten,

die hij heeft, zo moet men nochtans weten, dat de *band des Geestes* sterker trekken moet, dan de *band van de natuur*, dat te *geestelijke broederschap* ons meer verbindt tot *eer* en *liefde*, dan de natuurlijke, voor zover wij *mensen* met elkander zijn. De *natuurlijke geboorte* is minder dan de *wedergeboorte*; en zo is het dat een godzalig mens zo beschreven wordt. Ps.15:5. Dat hij *eert degenen, die de Heere vrezen*: zoals ook van deze *vreze Gods* nu nader volgt in dit vers.

Dit zij dan, hoe het wil; Onze Apostel herhaalt hier met korte woorden die vermaning, die hij in 1 Pet.1:22, met meer woorden gegeven had: *Hebbende uwe zielen gereinigd... tot ongeveinsde broederlijke liefde, zo hebt elkander vuriglijk lief, uit een rein hart*; en zo toont hij door deze herhaling, hoe veel hieraan gelegen ligt, om *broederlijke liefde* onder elkander te hebben en te oefenen. En toch, hoewel wij daar ter plaatse van deze stof gesproken hebben, en nog breder in onze uitgegeven verklaring, over de tweeden Brief van Petrus, bijzonder in 2 Pet.1:7. Zo zullen wij hier ter plaatse niet meer van spreken, maar de Christelijke daar heen verwijzen.

1.5.3. De derde Apostolische les is: *Vreest God*. Van deze *vreze Gods* hebben wij gesproken. 1 Pet.1:17. en hebben daar getoond, de *natuur* van deze *vreze*; als mede, dat men *God* moet *vrezen*; ook aangewezen, mensen, die *God* niet *vrezen*: Alleenlijk zullen wij nu hier ter plaatse de vermaning, om *God* te *vrezen*, nader aandringen, zoals wij daar op het einde beloofd hebben.

Voor af mogen wij dan met één woord zeggen: Dat onze Apostel deze les: *Vreest God*, niet zonder reden hierin voegt, maar om te tonen:

- *Eens deels*, dat men een *iegelijk* zo niet moet *eren*, noch de *broederschap liefhebben*, noch de *Koning eren*, dat men *God* te *vrezen* zou vergeten; maar dat die dingen met *Gods vrede* moeten samengaan, zoals zij ook kunnen.

- *Ander deels*, dat die dingen zo moeten behartigd worden, dat men *God bovenal vrede*; zoals het daarom waarschijnlijk is, dat deze les in het midden geplaatst wordt, Zo dat, als mensen, al waren het *Koningen*, iets kwamen te gebieden, dat tegen *God* en Zijn wil streed, Hij *meer* moest *gevreesd* worden, dan de *mensen*; volgens Matth.10:28.

Dit nu zo kort vooraf gezonden zijnde, komen wij om deze les en vermaning verder aan te dringen door:

Beweegredenen:

1.5.3.B. Gedenkt dan o mens! Die deze les raakt, *Dat God te vrezen*, is:

1.5.3.B.1. Een *nodige plicht*. Niet alleen, om dat die ons in zoveel plaatsen van de Heilige Schrift bevolen wordt, maar ook, om dat alles wat gepredikt en vermaand wordt, hierop neer komt. Hoort de *Prediker* dit prediken. Pred.12:13; *Van alles dat gehoord is, is het einde van de zaak; Vreest God en houdt Zijne geboden; want dat betaamt alle mensen.*

1.5.3.B.2. Een *heerlijke plicht*. Daar is niets dat een mens sierlijk en welgevallig maken kan voor God, dan deze deugd. Hoe staan daarom de *Godvrezenden*, in de Heilige bladeren tot lof opgetekend; en hoe duidelijk wordt ons dezelfs *heerlijkheid* vertoont. Mal.3:16/17. *Daar is een gedenkboek voor des Heeren aangezicht geschreven, voor degene, die de Heere vrezen, en voor degene, die aan Zijn naam gedenken. En zij zullen, zegt de Heere der Heerscharen, te dien dage, die Ik maken zal, Mij een eigendom zijn.*

1.5.3.B.3. Een *profijtelijke plicht*. Daarover roept *David* aldus uit: Ps.31:20. *O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degene, die U vrezen*, ect. Ziet, des Heeren oog is over degene, die Hem vrezen, zegt hij in Ps.33:18. *De Engel des Heeren legert Zich rondom degenen, die den Heere vrezen.* Ps.34:8. En, *die de Heere vrezen, hebben geen gebrek.* Vers 10. *De Heere ontfermt Zich over degene, die Hem vrezen.* Ps.103:13. *Die Mijn naam vreest, zal de Zonne der gerechtigheid opgaan, zegt de Heere*, Mal.4:2. Ja, *Gods barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degene, die Hem vrezen*, zong eens *Maria* in haar lofzang. Luc.1:50. En zulke beloften zijn er zeer veel.

Door deze dingen behoort eenieder nader *opgewekt* te worden, om *God te vrezen*, zowel degene, bij wie deze *vreze Gods* gevonden worden, om in die nodige plicht aan te houden, als zodanige, voor wiens ogen de *vreze Gods* tot nog toe weinig geweest is.

Ten opzichte van de eerste soort, zal het niet ondienstig zijn, te noemen enige korte:

Kentekenen:

1.5.3.K. Waaruit zij kunnen weten, of zij waarlijk de Heere vrezen, ten einde zij in hun inbeelding niet mochten bedrogen worden. Daar van deze *vreze Gods* bij iemand is die:

1.5.3.K.a. Zo'n *hoogachting van God heeft*, dat hij voor Gods Majesteit met alle nederigheid en verslagenheid aangedaan zijn, als hij daaraan gedenkt, of daarvoor in de één of andere godsdienstige plicht zal verschijnen. Ziet dat in de Godvrezende Abraham, Gen.18:27. *Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben.* En dat is ook de nadruk van die plaats. Jes. 8:13. *De Heere der heerscharen, ziet daar Gods hoogheid, zult gijlieden heiligen, een heilig ontzag voor Hem hebben, en Hij zij uw vreze, en Hij zij uw verschrikking.* Dat zijn zulke, die *arm en verslagen van geest zijn en die voor Gods Woord beven.* Jes.66:2.

1.5.3.K.b. Haat en laat de zonde. Goddeloze mensen kunnen soms de zonde *laten*, omdat ze geen gelegenheid daartoe hebben, ondertussen *haten* zij de zonden niet; maar een oprechte *Godvrezende ziel*, die *laat* de zonde, omdat hij ze *haat*, het welk Gods *vreze* hem leert. Ziet dit in Spr.16:6. *Door de vreze des Heeren wijkt men af van het kwade.* Ziet dat in Jozef; want als die tot onkuisheid van zijns heren vrouw verzocht werd, zo hield de *vreze Gods* hem daarvan terug: Dit was zijn woord; *Hoe zoude ik dit een zo groot kwaad doen en zondigen tegen God?* Gen.39:9. Als mede in Job, waarvan deze beide dingen als aan elkander gevoegd, getuigd worden: *Godvrezende en wijkende van het kwaad.* Job.1:1. En zoals zo iemand de zonde *haat en laat*, zo *doet* hij Gods *geboden*. Pred.12:13, en Ps.111:10, en Deut.5:9.

1.5.3.K.c Heeft *hoop en vertrouwen op God*. Die dingen vinden wij met Gods *vreze* samengevoegd. Ps.115:11. *Gijlieden die de Heere vreest, vertrouwt op den Heere.* Zo ook de *Heere te vrezen en op Zijn goedertierenheid hopen*, staat bij elkander. Ps.33:18, en 147:11. Die dan de *Heere vreest*, die trekt zijn hoop en vertrouwen af van mensen, hoewel ze machtig zijn, en stelt die op God, met verzekering, dat Die hen tegen der mensen boosheid en macht wel helpen zal. Zoals wij daarvan een duidelijk voorbeeld hebben in de *Egyptische Vroedvrouwen*, die *God vreesden* en daarom niet schroomden het moord gebod des Konings ongehoorzaam te zijn. Exod.1:17. Ziet daar enige, en dat drie duidelijke kentekenen van deze kinderlijke vreze Gods.

In opzicht van de tweede soort van mensen, zoals boven vermeld, namelijk, die tot nog toe God weinig hebben gevreesd, vinden wij nodig, voor deze enige hulpmiddelen voor te stellen:

Behulpmiddelen.

1.5.3.H. Die nodig zijn om waargenomen te worden, ten einde men leren mag, voortaan Gods vreze voor ogen te hebben. Welke onder andere deze zijn:

1.5.3.H.a Rechte kennis van God: Wij lezen in Spr.1:29. Dat de goddelijke *wetenschap* te haten, daar gesteld wordt als een oorzaak, waarom *de vreze des Heeren niet verkoren* wordt. En waarlijk, waarom vrezen de goddelozen God niet? Om dat ze Hem niet *kennen*. Zo dan, wil iemand des Heeren *vreze* voor zich *verkiezen*, die moet de wetenschap niet haten, maar *de Heere kennen in al zijn wegen*. Spr.3:6.

1.5.3.H.b. Overdenking van Gods *majesteit, alwetendheid* en *genade*. Want, wat Gods *majesteit* aangaat, als men daaraan gedenkt, dat zal niet minder ons tot *vrees* aanzetten, dan de overdenking van de majesteit van een aardse Koning, om hem te vrezen. Dat nu Gods *Hoge majesteit* daartoe dienstig is, wordt ons geleert in die plaats die tevoren bijgebracht is. Jes.8:13, en in dat spreken van onze Zaligmaker. Matth.10:28. *Vreest Hem, die macht heeft, lichaam en de ziel te verderven in de hel*. En wat Gods *alwetendheid* betreft; Wanneer de mens zich altijd te binnen kon brengen, dat Gods ogen alles zien, en doorloopt de ganse aarde. Zoals geleerd wordt. Ps.33:13, en 2 Kron.16:9. Zo dat *geen schepsel onzichtbaar is voor Hem*. Hebr.4:13. Zo moest hij van het kwaad afgehouden worden, en geleerd, om God te vrezen. Zoals dat wederom in Jozefs voorbeeld te zien is. Gen.39. Zo dan, gij die de Heere wilt *vrezen*, *stelt de Heere geduriglijk voor u*. Ps.16:8. En *wandelt, als voor Gods aangezicht*. Gen.17:1. En wat eindelijk Gods *genade* betreft, in het *vergeven* van onze *overtredingen*, die Hij niet wil toerekenen, als men zich van harte tot Hem bekeert, dat de kennis en overdenking daarvan een middel is tot de vreze Gods, dat leert *David* zeer duidelijk in Ps.130:3. *Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt*. Gods (al)gemene *genade*, die zich betoont in de *werken der natuur*, moet ons daartoe aanzetten, volgens Jer.5:24. Veel meer deze *bijzondere genade* aan de ziel.

1.5.3.H.c. Terwijl deze *vreze* Gods een gave is van boven, die de Heere in onze *harten geeft*. Jer.32:40. Zo hebben wij daarom te bidden en door het gebed die zoeken te verkrijgen, zeggende met *David*, Ps.86:11. *Heere, verenigt mijn hart tot de vreze Uws Naams*.

Voor het laatst: Een iegelijk die zo geleerd heeft, God te vrezen, nemen deze

nodige

1.5.3.B.2. Besturingen;

1.5.3.B.2.1. Laat deze vreze Gods gedurig³ bij hem zijn. Dit is Salomons les, Spr.23:17. Zijt ten allen dage in de vreze des Heeren. Dat is, niet allen al de tijd uws levens, maar ook bij alle gelegenheid, in welke plaats en gezelschap gij ook zou mogen wezen.

1.5.3.B.2.2. Betoont deze *vreze* Gods in *voorzichtig te wandelen, niet als onwijze, maar als wijze*. Ef.5:14. En dat daarom, *omdat de vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid; alle die ze doen hebben goed verstand*, zoals David leert, Ps.111:10.

1.5.3.B.2.3. *Vreest God boven alle schepselen*. Vrees voor mensen moet niemand afhouden van God te vrezen, want zulke vreesachtige is hun deel in de poel, die daar brandt van vuur en sulfer. Openb.21:8. Overdenkt dan Christus les. Matth.10:285.

1.5.3.B.3. Besluit.

O! Dat dan eenieder onder ons zo'n hart had, om God te vrezen en al Zijn geboden ten alle dage te onderhouden, op dat het hem en zijn kinderen wel ging in eeuwigheid; uit Deut.5:29. *Want welgelukzalig is een iegelijk, die de Heere vreest*. Ps.128:1.

1.5.4. De *vierde en laatste les*, in dit vers begrepen is: *Eert de Koning*. Wie een *Koning* is en daarvoor moet verstaan worden, is in vers 13, gezegd. En wat het woord *eren* in zich heeft, is verklaard in het begin van dit vers. Zo dan, de *Koning te eren*, is zoveel te zeggen, als hem alle behoorlijke respect en eerbied op te dragen en te bewijzen, zoals de waardigheid van zijn ambt vereist. Doch als onze Apostel hier alleen spreekt van de *Koning*, zo moeten wij dat van zo'n *Hoog persoon* alleen niet verstaan, maar ook van andere, die wel van een mindere trap der bediening zijn, doch evenwel ook in *hoogheid* boven anderen zijn gesteld, zoals hij tevoren daarom de *Stadthouders* ook bijzonderlijk genoemd had. Aan alle, die in Hoogheid zijn en over andere regeren wil nu de Apostel, dat men *eer* opdragen zal. Hoewel

³ Gestadiglijk

onder deze eer ook begrepen wordt de *onderdanigheid*, waarvan in vers 13 gesproken is, zo heeft evenwel nog wat meer, dan de *onderdanigheid*; te weten, een *hoogachting*, *eerbiedigheid* of *eerbewijs* aan de Overheid, uit kracht van hun ambt, dat ze bekleden.

Behalve dat *Petrus* ons dit leert, vinden wij het ook in de spreuk van *Elihu*, Job. 34:18. *Zou men tot een Koning zeggen, gij Belial; en tot de Prinsen, gij goddeloze?* Als of hij wilde zeggen, dat moet niet allen verre zijn, maar het past veel beter, hem met beleefde woorden en *eerbied* te behandelen. Hier vandaan is het, dat zij, die in *Hoogheid gesteld* zijn, zodanige namen en eretitels dragen, die die zodanige eer van ons afvorderen. Zij worden genoemd *Heerlijkheden*. 2 Pet.2:10. *Kinderen des Allerhoogsten*. Ps.82:6. Ja, God heeft hen met Zijn eigen naam verwaardigd, als Hij hen noemt en laat noemen *Goden*, op de aarde; die men vervolgens *niet vloeken* moet, maar *zegenen*. Exod.22:28. Daar en boven, terwijl zij *Vaderen des Vaderlands* en *beschermers* van hun *onderdanen* zijn, verzorgers van het *Gemene Best*, ect. Zo komt hen in dat opzicht de eer toe, die kinderen uit kracht van het vijfde *gebod*, schuldig zijn aan hun natuurlijke *Vaders*. Vervolgens past op hen ook voornamelijk dat woord van Paulus. Rom.13:7. *Geeft eer, die gij eer schuldig zijt*.

Tot deze eer nu behoren deze bijzondere dingen:

1.5.4.1. Dat men *ontzag* en *vrees* voor hen heeft. Dit is het Spr.24:21. *Mijn zoon, vreest de Heere en de Koning*. En Rom.13:7. Geeft vrees die gij vrees schuldig zijt.

1.5.4.2. Dat men met *eerbiedige* namen en titels hen behandelen, omdat God zelf hen *heerlijke* namen en titels geeft. Ps.82:6. Zo deed dat die wijze vrouw van *Thekoa*, bij David. 2 Sam.14:17. En *Paulus* bij *Festus*. Hand.26:25.

1.5.4.3. Dat men met uitwendige *gebaren* van het lichaam hen *vereren*, zoals *Jozefs broeders* zich voor hem *bogen*, met hun *aangezicht na de aarde*. Gen.42:6. *Nathan* gedroeg zich op dezelfde wijze voor David. 1 Kon.1:23.

1.5.4.4. Dat men hen niet lastere, of kwalijk van hen spreke. Exod.22:28. maar in get tegendeel, dat men voor hen, hun personen en regering, God bidde. Dit is Paulus les. 1 Tim.2:1/2. *Ik vermaan voor alle dingen, dat gedaan worden, smekingen, gebeden... voor Koningen en alle die in hoogheid zijn*. Zo is de 20^e Psalm niet anders, als een gebed des volks voor de Konings welvaren.

1.5.4.5. Dat men op allerlei wijze hen *onderdanig* is en nodige *schatting* aan hen betale; doch dat is door ons geleert in vers 13/14.

Hier tegen zondigen alle die deze *eer* de *Koning*, dat is, hun wettige Overheid weigeren te geven; Ja, in plaats van hen alle *oneer* en *smaad* aan te doen, en zich niet schromen de Heerlijkheden te lasteren, zoals onze Apostel van zodanige spreekt, 2 Pet.2:10. In welk vers wij bij de verklaring, deze mensen verder aanwijzen, bestraffen en straffen bedreigen. Ziet ons werk (over de 2^e Petrus brief) pag.444 in het midden en pag.445 in het begin.

Wat ons betreft, het moet ons tot *vermaning* dienen, om deze eer op te dragen aan degenen, die over ons uit Gods naam gebieden; en dat voornamelijk in al die *bijzonderheden*, zo even tevoren opgesteld. En om dat gemakkelijker te doen. Zo moeten wij ons vooral wachten, voor *smaadheid* en *lastering*. Waarmee wij hen niet moeten bezwaren, hetwelk de goddelozen eigen is. Ziet dat verder in datzelfde boek, pag.443 op het einde en pag.444 in het begin.

Doch niet alleen raakt dit de *onderdanen*, maar ook de *Koning* en andere *Overheden*, die uit kracht hiervan vermaant moeten wezen, om zich zo te gedragen, dat ze deze *eer*, waardig zijn. Als men *Overheden* waarneemt als *kinderen Belials* te wezen, die weinig om God en om de Godsdienst denken, die liever in *drinkhuizen* dan in *Godshuizen* gevonden worden, die verliezen hun respect bij hun onderdanen, en zorgen ervoor dat zij die eer niet waardig zijn, die hen anders toekomt. Laten die dan zich in hun bediening voorzichtig gedragen.

- *Aan de ene kant*, moeten zij zich wachten voor dronkenschap, volgens *Lemuëls* les. Spr.31:4/5.

- *Aan de andere kant*, moeten zij trachten, *voor God*, Godsdienstig te zijn, volgens Gods les. Deut.17.19. *De Koning zal in de Wet lezen, al de dagen zijns levens, op dat hij de Heere zijnen God leer vrezen*, ect. *Voor de mensen, recht vaardig te zijn, gerechtigheid te handhaven, alle wreedheid, geweld en onderdrukkingen te weren; de rechtszaak van de weduwe en wezen te handhaven*, ect. Ziet Exod.18:21. Jes.1:17. Jer.22:3. Want zo doende, zullen zij alle eerwaardig geacht worden, niet alleen bij mensen, maar ook bij God zelf.